

Er wordt wel gezegd dat Nederland in de 18e eeuw nauwelijks componisten heeft voortgebracht. Er werkten wel veel componisten, maar die waren niet allemaal van Nederlandse afkomst. Nederland kende namelijk een zeer internationale muziekpraktijk. Veel musici van Duitse, Franse, Italiaanse of Boheemse afkomst trokken naar ons land en bleven er vaak de rest van hun leven werken. Zo ook Joseph Schmitt.

AUTEUR **MARGARET KRILL**

JOSEPH SCHMITT IN HET MIDDEN MET OPPEROLD MANUSCRIPT, TIJDENS DE OPENING VAN FELIX MERITIS.

BRON: WWW.NEMDUTCHACADEMIE.NL

JOSEPH SCHMITT (1734-1791) Componist & uitgever in Amsterdam

COLLECTIE NMI

Schmitt werd in 1734 geboren in het Duitse Gernsheim am Rhein. Van de eerste twintig jaar van zijn leven weten we nauwelijks iets af. Wel is bekend dat Schmitt in 1753 intrad in het cisterciënzerklooster van Eberbach, gesticht in 1136 door Bernard van Clairvaux. In het klooster werd Schmitt priester en werkte als koor-dirigent. Hij componeerde er zowel ker-kelijke als wereldlijke vocale en instru-mentale muziek. Het nu nog beroemde klooster beschikte in die tijd over een goede muziekbibliotheek met veel bladmuziek en instrumen-ten. Over de muzikale opleiding van Schmitt is weinig bekend. Hij kreeg die waarschijnlijk van kapelmeester Johann Zach en later in Eberbach van Franz Ziegler.

Rond 1771 verliet Schmitt het klooster, mogelijk om zich aan het componeren te kunnen wijden. Men vermoedt echter ook, dat het opzetten van een uitgeverij voor hem de belang-rijkste reden was om te vertrekken. Hij had tijdens zijn kloos-terjaren namelijk contact gekregen met uitgeverij Hummel in Amsterdam, die tussen 1766 en 1770 zijn opus 1 tot en met 6 had uitgegeven.

HOLLANDSE HAYDN

Zeker is dat Schmitt vanaf 1773 in Amsterdam werkte, als muziekleraar, dirigent, componist en uitgever. In die laatste hoedanigheid moest hij het opnemen tegen de beroemde uit-geverij van Hummel. Rond 1780 had Schmitt als componist zelf al zo'n grote naam dat zijn composities in Londen, Parijs en Berlijn werden herdrukt. Anderen gaven zijn werken zelfs onder de naam van Haydn uit. Daarom werd hij ook wel de 'Hollandse Haydn' genoemd.

Dat Schmitt een prachtige carrière opbouwde in Amsterdam kunnen we afleiden uit het feit dat hij als eerste gevraagd werd om dirigent te worden van het orkest van Felix Meritis. Hij leidde dit beroepsorkest van 1788 tot aan zijn dood in 1791, en voerde veel van zijn eigen composities uit. In 1792 kreeg Schmitt postuum een groots eerbetoon in Felix Meritis, met een concert waar ook muziek van zijn hand werd uitgevoerd.

CHARLES BURNEY

De muziek van Joseph Schmitt ondervond invloed van de Mannheimers en later van de Weense school. Hij compo-neerde vooral veel trio's en kwartetten. Hoewel tijdgenoten als Locatelli, Hellendaal en Graf nu bekender zijn, wil dat niet zeggen dat Schmitts muziek minderwaardig was. Hij werd bijvoorbeeld door Charles Burney opgemerkt in een van diens beroemde reisverslagen. Burney schreef: '[...] een componist van viooltrio's die niet alleen smaakvol en fanta-sievol zijn, maar zijn gecomponeerd met een durf, geest-kracht en trefzekerheid die dilettanten zelden gebruiken.' Ondanks het feit dat veel oude muziek tegenwoordig in een heruitgave beschikbaar is, wordt muziek uit de tweede helft van de 18e eeuw nog sporadisch herontdekt, waaronder ook de composities van Schmitt.

Voor Akkoord Magazine is een Sonate geselecteerd uit het opus 11 van Schmitt, waarvan het NMI een uitgave uit 1781 bezit. Opus 11 bestaat uit zes Sonates, drie voor viool, altviool en cello en drie voor twee violen en cello. Er is gekozen voor het zesde trio voor twee violen en cello in drie delen. De originele uitgave bestaat uit losse partijen. Speciaal voor deze rubriek is er een partituur gemaakt, zodat de hele compositie direct inzichtelijk wordt. ♦

SONATA VI

Moderato

Andante

Sonata VI

I

Joseph Schmitt

Moderato

Violoncello

Viola 1

Viola 2

Nederlands Muziek Instituut

Wilt u op de hoogte blijven van de activiteiten van het NMI? Meldt u dan nu aan voor de digitale Nieuwsbrief die vijf maal per jaar verschijnt. U wordt dan op de hoogte gehouden van recente aanwinsten, nieuwe muziekguitgaven, lunchpauzeconcerten en andere activiteiten.

AANMELDEN KAN VIA DE WEBSITE: WWW.NEDERLANDSMUZIEKINSTITUUT.NL/ACTUEEL/NIEUWSBRIEF

Download
partituur

Op de websites van Akkoord Magazine en het NMI kan de partituur gedownload worden.
www.akkkoordmagazine.nl
www.nederlandsmuziekinstituut.nl